

## ಶಾಸನ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಜೆ.ಎಫ್.ಫ್ಲೀಟ್ ಅವರ ಕೊಡುಗೆ

ಡಾ.ರಾಜಕುಮಾರ

ಕನ್ನಡ ಸಹ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕ ಸಂಕಾರಿ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಕಾಲೇಜು, ಬೀದರ, ಕರ್ನಾಟಕ, ಭಾರತ

Email Id: rajallure@gmail.com

### ಪೀಠಿಕೆ

ಭಾರತವು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಪಡೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ ಕನ್ನಡ ಮಾತನಾಡುವ ಜನ ಮತ್ತು ನಾಡು ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ನಾಲ್ಕು ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಹರಿದು ಹಂಚಿ ಹೋಗಿದ್ದವು. ಅರಸರ ಆಡಳಿತದ ಹಳೇ ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯ ಇಂಗ್ಲಿಷರ ನೇರ ಆಳಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಮುಂಬಯಿ ರಾಜ್ಯ ಮತ್ತು ಮದ್ರಾಸು ಪ್ರಾಂತ್ಯ ಹಾಗೂ ಹೈದ್ರಾಬಾದ್ ನವಾಬನ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿನ ಪ್ರದೇಶ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿಯೇ ಇದ್ದವು. ಅಲ್ಲದೆ ಸೊಂಡೂರು, ಜಮಖಂಡಿ, ಸವಣೂರು, ಜತ್ತ ಮೊದಲಾದ ಚಿಕ್ಕ ಪುಟ್ಟ ಸಂಸ್ಥಾನಗಳೂ ಇದ್ದವು. ಬೆಳಗಾವಿ, ಬಿಜಾಪುರ, ಧಾರವಾಡ, ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಗಳು ಮುಂಬಯಿ ಪ್ರಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ, ಬಳ್ಳಾರಿ, ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆಗಳು ಮದ್ರಾಸು ಪ್ರಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಆಂಗ್ಲರ ನೇರ ಆಡಳಿತಕ್ಕೊಳಪಟ್ಟಿದ್ದವು. ಅಖಂಡ ರಾಜಕದ ಉಳಿದ ಭಾಗಗಳು ಮೈಸೂರಸರ ಆಳ್ವಿಕೆಗೆ ಒಳಪಟ್ಟು ಬ್ರಿಟಿಷರ ಮೇಲುಸ್ತುವಾರಿಯಲ್ಲಿದ್ದವು. ಈ ಎಲ್ಲ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲೂ ಆಡಳಿತದ ಉನ್ನತ ಅಧಿಕಾರವು ಬ್ರಿಟಿಷರಿಗೆ ಮೀಸಲು. ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಇಂಡಿಯನ್ ಸಿವಿಲ್ ರಿವೀಸ್ ಸೇವೆ ಇದ್ದಿತು. ಆ ತರಬೇತಿಯ ವಿಶೇಷವೆಂದರೆ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಬರುವ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಭಾರತೀಯ ಭಾಷೆ ತಿಳಿದಿರುವುದು ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿತ್ತು.

### ಜೆ.ಎಫ್.ಫ್ಲೀಟ್ ಅವರ ಆರಂಭಿಕ ಜೀವನ:

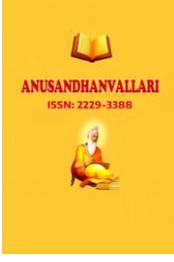
ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸುವುದು ಅವರ ಹೆಬ್ಬಯಕೆಯಾಗಿತ್ತು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಭಾರತೀಯ ಆಡಳಿತ ಸೇವೆ ಸೇರಲು ನರ್ಧರಿಸಿದರು. ಐಚ್ಛಿಕ ಭಾಷೆಯಾಗಿ ಸಂಸ್ಕೃತವನ್ನು ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿದ್ದರು. ಅವರೇ ಹೇಳಿದಂತೆ ಭಾರತೀಯ ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಅರಿಯಲು ಸಂಸ್ಕೃತ ಜ್ಞಾನ ಅತ್ಯಗತ್ಯ. ಐ. ಸಿ. ಎಸ್. ಪರೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ೧೮೬೭ ರಲ್ಲಿ ಪಾಸು ಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ಪಾಸಾದ ಎರಡು ರೃದ್ಧ ನಂತರ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ಅವರ ಮೊದಲ ನೇಮಕಾತಿ ಬಾಂಬೆ ಪ್ರೆಸಿಡೆನ್ಸಿಯಲ್ಲಾಯಿತು, ಕೊಲ್ಲಾಪುರದಲ್ಲಿ ಅಸಿಸ್ಟೆಂಟ್ ಕಲೆಕ್ಟರ್‌ನ ನೇಮಕವಾದರು ನಂತರ ಲಂಡನ್ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತವೂ ಸೇರಿದಂತೆ ಹಲವು ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದ ನಂತರ, ಅವರು 'ಇಂಡಿಯನ್ ಸಿವಿಲ್ ರಿವೀಸ್'ಗೆ ಆಯ್ಕೆಯಾದರು. ೧೮೬೭ರಲ್ಲಿ, ಮುಂಬಯಿ ಪ್ರಾಂತ್ಯದ ರೆವೆನ್ಯೂ ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿ ಸಹಾಯಕ ಕಲೆಕ್ಟರ್ ಆಗಿ, ಅವರು ಭಾರತಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ಮೂವತ್ತು ರೃದ್ಧ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಅಧಿಕಾರ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ದುಡಿದರು. ೧೮೯೭ ರಲ್ಲಿ ಕಸ್ತೂರ ಕಮಿಷನರ್ ಹುದ್ದೆಯಿಂದ ನಿವೃತ್ತರಾದರು. ಅವರು ಕೆಲ ಕಾಲ. ಭಾರತದ ಪ್ರಧಾನ ಶಾಸನ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರಾಗಿಯೂ (ಚೀಫ್ ಎಪಿಗ್ರಫಿಸ್ಟ್) ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದರು.

ಇನ್‌ಸ್ಟ್ರಕ್ಟರ್, ಕಲೆಕ್ಟರ್, ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ಏಜೆಂಟ್ ಮೊದಲಾದ ವಿವಿಧ ಹುದ್ದೆಗಳಲ್ಲಿ, ಶೋಲಾಪುರ ಮತ್ತು ಬೆಳಗಾವಿ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಕರ್ಯ ನರ್ವಹಿಸಿದರು. ಅದಕ್ಕೆ ಮೊದಲೇ ಓರಿಯಂಟಲ್ ಇನ್ಸ್ಟಿಟ್ಯೂಟ್‌ನಲ್ಲಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಭಾಷೆ ಇತಿಹಾಸ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ಪರಿಚಯವಾಯಿತು. ತಮ್ಮ ಆಡಳಿತ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಶಾಸನ ಸಂಪತ್ತು ಅವರನ್ನೂ ಸೆಳೆಯಿತು.

ಅವರು ರೂಢಿ ಅಧಿಕಾರಿಯಾಗಿದ್ದುಕೊಂಡು ಇತಿಹಾಸ ತಜ್ಞರಾಗಿ ಭಾಷಾ ತಜ್ಞರಾಗಿ ಬೆಳೆದು ಒಂದು ವಿರೂಪ. ಮೂವತ್ತು ರೃದ್ಧ ಅವರ ಅಧಿಕಾರಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಅವರು ಶಿಲಾಶಾಸನಗಳ ಕುರಿತು ಆಳ ಸಂಶೋಧನೆ ನಡೆಸಿ ಹಲವಾರು ಲೇಖನಗಳನ್ನೂ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನೂ ಪ್ರಕಟಿಸಿದರು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾದವು "ಪಾಳಿ, ಸಂಸ್ಕೃತ ಮತ್ತು ಹಳಗನ್ನಡ ಶಾಸನಗಳು", "ಮುಂಬಯಿ ಪ್ರಾಂತ್ಯದ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ರಾಜವಂಶಗಳು", ಮತ್ತು "ಮೊದಲ ಗುಪ್ತ ರಾಜರ ಮತ್ತವರ ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರಿಗಳ ಶಾಸನಗಳು". ಇವಲ್ಲದೆ ಅವರು ದಿ ರಾಯಲ್







ಪುಸ್ತಕರೂಪವು ೧೮೯೫ ರಲ್ಲಿ ಹೊರಬಂತು. ಅದು ಉತ್ತರ ರಾಜಕದ ರಾಜಮನೆತನಗಳಾದ ಕದಂಬರು, ಕಳಚರೈರು, ಬಾದಾಮಿ ಚಾಳುಕ್ಯರು, ರಾಷ್ಟ್ರಕೂಟರು, ಹೊಯ್ಸಳರು, ರಟ್ಟರು ಮತ್ತು ಯಾದವರ ರಾಜಕೀಯ ಇತಿಹಾಸದ ಮೇಲೆ ಬೆಳಕು ಚೆಲ್ಲುತ್ತದೆ. 'ಅಂಡಿರಿಯು ಲೆಟಿಡಿಡಿರಿಥಿಯಂಟಿಯು ಲೆಟಿಡಿಡಿಡಿಡಿಡಿ' ಎಂಬ ಶಾಸನ ಸಂಕಲನಗಳ ಸರಣಿಯಲ್ಲಿ, ಗುಪ್ತರ ಕಾಲದ ಶಾಸನಗಳನ್ನು ಸಂಕಲನ ಮಾಡಿದ್ದು ಫ್ಲೀಟ್ ಅವರ ಇನ್ನೊಂದು ಸಾಧನೆ. ಇಂತಹುದೊಂದು ಸರಣಿಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಬೇಕೆಂಬ ಯೋಜನೆಯೇ ಫ್ಲೀಟ್ ಅವರದು. ಫ್ಲೀಟ್ ಅವರಿಗೆ ಜ್ಯೋತಿಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಅಪಾರ ಆಸಕ್ತಿಯಿತ್ತು. ಈ ಕಲೆಯು, ಶಾಸನಗಳ ಕಾಲನಿರ್ಣಯ ಮಾಡುವ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ನೆರವಾಯಿತು. ಪ್ರಾಚೀನ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಶಾಲಿವಾಹನ ಶಕೆ, ವಿಕ್ರಮಶಕೆ, ಮುಂತಾದವನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಗುರುತಿಸಲು ಅವರಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು.

ಹೀಗೆ ತಮ್ಮ ಪಠ್ಯವಧಿ ಸಮಯವನ್ನು ಶಾಸನ ಅಧ್ಯಯನ ಮತ್ತು ಜಾನಪದದ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಮೀಸಲಿಟ್ಟರು. ರಾಯಲ್ ಎಷಿಯಾಟಿಕ್ ಸೊಸೈಟಿ ಮತ್ತು ಎಪಿಗ್ರಾಫಿಯಾ ಇಂಡಿಕಾಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಪ್ರಕಟನೆಯನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿದರು. ಶಾಸನಗಳ ಪಠ್ಯಕಾಲೀನ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿ ರಾಯಲ್ ಎಷಿಯಾಟಿಕ್ ಸೊಸೈಟಿ ಆಫ್ ಗ್ರೇಟ್ ಬ್ರಿಟನ್ ಅಂಡ್ ರೈಂಡ್ ಪತ್ರಿಕೆಗೆ ಹಾಗೂ ಎಪಿಗ್ರಾಫಿಯಾ ಇಂಡಿಕಾದ ಹೊತ್ತಿಗೆಗಳಿಗೆ ಮೌಲಿಕ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಬರೆದರು. ಹೀಗೆ ಅವರು ತಮ್ಮ ಜೀವಿತ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂರಕ್ಕೂ ಮಿಗಿಲಾದ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಬರೆದರು. ಆ ಮೂಲಕ ಕನ್ನಡಿಗರ ಭವ್ಯ ಇತಿಹಾಸದ ದಿವ್ಯ ಪತಾಕೆಯನ್ನು ಜಗತ್ತಿಗೆಲ್ಲ ಸಾರಿದರು. ಫ್ಲೀಟ್ ಈ ಅಮೋಘ ಕರ್ಯದಿಂದ ಇತಿಹಾಸದ ಪುಸ್ತಕಗಳ ಪಠ್ಯವೆಲ್ಲ ಆಮೂಲಾಗ್ರವಾಗಿ ಬದಲಾಯಿತೆಂಬುದರಲ್ಲಿ ಅತಿಶಯೋಕ್ತಿಯಿಲ್ಲ. ೧೯೦೭ರಲ್ಲಿ ಅವರು ಎಷಿಯಾಟಿಕ್ ಸೊಸೈಟಿಗೆ ಗೌರವ ಕರ್ಯದೊಂದಿಗೆ ಮತ್ತು ೧೯೧೨ರಲ್ಲಿ ಅವರನ್ನು ಚಿನ್ನದ ಪದಕದೊಂದಿಗೆ ಸನ್ಮಾನಿಸಲಾಯಿತು.

### ಗ್ರಂಥ ಋಣ

1. ಡಾ.ಎಂ.ಚಿದಾನಂದ ಮಠಿ ಕನ್ನಡ ಶಾಸನಗಳ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಧ್ಯಯನ, ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ, ಮೈಸೂರು, ೧೯೭೯.
2. ಡಾ.ಎಂ.ಚಿದಾನಂದ ಮಠಿ ., ರಾಜಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು, ಬೆಂಗಳೂರು, ೧೯೯೪.
3. ಜಯದೇವ ಹು.ಕ. : ಶಾಸನ ಮತ್ತು ಗದ್ಯ, ಸಾಮಾನ್ಯನಿಗೆ ಸಾಹಿತ್ಯಚರಿತ್ರೆ, ಸಂಪುಟ ೨, ಬೆಂಗಳೂರು, ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೧೯೭೫.
4. ರವೀಂದ್ರ ಕೆ.: ಕನ್ನಡ ದಾಖಲು ಸಾಹಿತ್ಯ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆ, ೨೦೦೦.
5. ನರಸಿಂಹಮಠಿ ಎ.ವಿ.: ರಾಜಕ ನಾಣ್ಯ ಪರಿಷತ್, ರಾಜಕ ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೦೩.
6. ತಿಪ್ಪೇರುದ್ರಸ್ವಾಮಿ ಹೆಚ್.: ರಾಜಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಸಮೀಕ್ಷೆ, ಡಿ.ವಿ.ಕೆ.ಮಠಿ, ಮೈಸೂರು, ೨೦೦೧.
7. ದೇವರಕೊಂಡಾರೆಡ್ಡಿ (ಸಂ): ಶಾಸನ ಅಧ್ಯಯನ, ರ್ವವರಿಕ ಪತ್ರಿಕೆ, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯ, ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆ, ೨೦೦೩.